

Typické výchovné procesy v rodině

*Jestliže chcete někoho milovat,
naučte se nejprve odpouštět.*

A. V. Vampilov

Nyní se podíváme na třetí překážku na cestě k rodinnému štěstí, která spočívá v tom, že nám někdy život dává duchovní lekce. Učí nás nepřikládat nadměrný význam pro nás velmi důležitým cílům (nebo ideálům). V naší metodice se tato nadměrně důležitá přesvědčení nazývají idealizace. Život tyto idealizace ničí a tento proces se může stát obrovskou překážkou na cestě k vytouženému cíli – rodinnému štěstí.

Samota

Například samota (nemáte rodinu přes toužebné přání ji mít) může být výsledkem nevědomé objednávky protikladné události (první překážka) nebo nevědomého blokujícího přesvědčení (druhá překážka) nebo výsledkem duchovního výchovného procesu. Jak k tomu může dojít?

Samota může být **výsledkem ničivé idealizace rodiny**, tedy důsledkem toho, že přikládáte tomuto aspektu svého života nadměrný význam.

Jestliže si dívka (nebo mladík) toužebně přeje vytvořit rodinu a **nedokáže si představit svůj život bez rodiny** (tedy nepřímo odsuzuje samotu), pak jí (nebo jemu) může život snadno dokázat, že se mylí. Nepodaří se jí vdát rok, dva roky, pět let deset... A čím více bude tuto situaci prožívat, tím menší bude mít šanci ji změnit.

Bude se zamilovávat výhradně do ženatých mužů, nebo její potenciální ženiši zmizí při první zmínce o svatbě, protože je ani nenapadne si ji vzít.

Proč tomu tak je? Realizuje se zde obecný princip duchovní výchovy: **neustále dostáváme to, co odsuzujeme, a nedostáváme to, bez čeho si nedokážeme představit život**. Jestliže odsuzujete samotu, pak to znamená, že ji budete prožívat do té doby, dokud se s ní nesmíříte a dokud neodstraníte své vnitřní výhrady k tomuto stavu. Čím dříve to uděláte, tím rychleji dosáhnete vytouženého výsledku.

Další varianta, jak si lze vytvořit samotu, je **idealizace mnoha aspektů rodinného života** (muž jako lovec, muž jako opora v životě, muž jako galantní a zdvořilý kavalír...). V důsledku toho může vzniknout situace, kdy si dívka ve svých představách natolik idealizuje budoucí rodinu, že jí život nalezne muže „zmetka“, aby ji v těchto záležitostech dokázal „převychovat“.

Nalézt takového muže je jednoduché, protože je jich mnoho. Je však složité dovést dívku do stavu takové naprosté omamující zamilovanosti, aby se za něho vdala. Natolik se liší od jejího ideálu, že se emocím nedaří překonat rozum a přinutit ji provést takovou pošetilost. Je rozumná a nenechá se ovládnout emocemi. Životu se nepodaří vnutit jí potřebného (z jeho pohle-

du) partnera. Jiného muže jí nedají, protože ten ji nedokáže dostatečně převychovat, a tak vzniká samota.

Jak vidíte, životu se vždy nepodaří využít k léčení člověka lásku. Jestliže má člověk rozvinuté logické myšlení, jasně si uvědomuje své požadavky na život a na budoucího partnera. Pro jeho strážce je pak obtížné dostat ho do stavu omamně zamilovanosti a vecpat mu nevyhovujícího manžela (či nevhodnou manželku). Tak tomu bývá zejména ve zralém věku. Manželství se uzavírají hlavně v mládí, kdy je v hlavě ještě málo moudrosti a emoce výrazně ovlivňují rozum.

Přísluví tvrdí, že láska je slepá, což potvrzuje lidmi dávno odpozorovanou zvláštnost, že se láska nedá rozumně vysvětlit. Jestliže se tak život rozhodne, zamiluješ se do toho, kdo zničí všechny tvé ideály. Čím více má člověk velmi důležitých představ, tím odpornějšího partnera se mu dostane. Například v literatuře lze nalézt mnoho popisů takovýchto manželství.

Je možná změna?

Může se situace, kdy dívka nemá životního partnera, změnit? Naštěstí může, ale pouze v případě, **jestliže se změní systém jejích hodnot**. Podívejme se, jak to může vypadat.

Dejme tomu, že si naše malicherná krasavice v devatenácti letech přála za manžela jen vysokého, krásného, bohatého a ušlechtilého rytíře a na všechny ostatní muže, kteří neodpovídali těmto požadavkům, se dívala s pohrdáním.

Do dvaceti pěti let rytíře nenašla, ale vdát se je podle ní třeba, a proto by nyní souhlasila i s nepříliš vysokým, alespoň trochu pohledným, bohatým rytířem. Takový exemplář opět nenašla, a proto ve třiceti letech

již začala pokukovat po nevysokých a nepřilíš bohatých mužích. V pětatřiceti by již souhlasila s jakýmkoli, dokonce i lehce „omšelým“ mužem – jen aby byl. Tehdy by se pravděpodobnost objevení rytíře, po němž toužila v mládí, prudce zvýšila – kdyby ho ještě z nějakých důvodů potřebovala.

Jiné idealizace

Příčinou samoty může být kromě idealizace rodného života jakákoli jiná idealizace. Již jsme se zmínili, že jednou z možných příčin samoty je nízké sebehodnocení.

Ale co je to nízké sebehodnocení? Je to zveličování svých nedostatků, tedy **idealizace své nedokonalosti**. Tuto idealizaci má většina lidí, zvláště jestliže se z nich jejich rodiče snažili vychovat poslušné dítě. „Tam nechod! Toto nedělej! To není pro tebe! S tím se nepřátel!“ – takové pokyny velmi milují rodiče, kteří se snaží plně ovládat své děti.

V důsledku toho je dítě poslušné, ale nemá zkušenost se samostatným přijímáním rozhodnutí a bojem za své cíle. Získat takovouto zkušenost v dospělosti je velmi složité a bolestivé.

Z poslušného dítěte vyroste dospělý člověk, jenž si nevěří. Je pochopitelné, že dívka, která byla v dětství poslušná, je plná strachu a pochybností, má nízké sebehodnocení a velké problémy s přijímáním rozhodnutí. Nevěří, že může něčeho v životě dosáhnout. Toto jsou příznaky přítomnosti idealizace (zveličování) své nedokonalosti. Oznamuje životu: „Nejsem hodna ničeho dobrého. Nezasloužím si nic dobrého. Nic se mi nedaří. Šťastná rodina není pro mě, nejsem jí hodna.“ Život je nucen realizovat tyto její podvědomé objed-

návky, v jejichž základě leží myšlenky o její nedokonalosti.

Jak probíhá výchovný proces? Člověk s idealizací nedokonalosti neustále dostává to, co v hloubi duše odsuzuje. A co odsuzuje? Sebe, svou neschopnost, svou bezradnost, svůj strach udělat chybu a své pochybnosti. Dá se tato situace řešit?

Samozřejmě že ano. Je třeba odmítnout názor, že máte nějaké nedostatky. Je třeba začít se usmívat a nalézt své zjevné přednosti (pro začátek). K tomu je možné použít jakýkoli z již dříve uvedených způsobů odmítnutí idealizace. Lze si například vymyslet klaunskou čepici s nápisem „Defektní polovička“ nebo „Nemohu žít bez samce“ a vysmát se svému negativnímu prožívání.

Lze pracovat s pozitivními tvrzeními zaměřenými na zvýšení svého sebehodnocení. „Jsem boží stvoření! Miluji se a jsem na sebe hrdá bez ohledu na vnější okolnosti! Jsem skvělá! Raduji se z toho, že žiji! Každý okamžik mého života je naplněn radostí a láskou k sobě! Vyzařuji lásku! Dávám lidem radost! Jsem soběstačná! Všeho mám hojnost! Jsem zdroj dobra a radosti! Vše v mém životě je skvělé!“

Lze využít jakýkoli jiný způsob k tomu, aby se vaše sebehodnocení zvýšilo a přestali jste se odsuzovat. Potom k vám vytoužená láska a manželství přijdou samy od sebe. Všichni chtějí být v blízkosti člověka veselého a sebejistého a dále od vystrašeného a věčně pochybujícího – tomu poradí a politují ho, ale vstoupit s ním do manželství a odsoudit se tak k neustálému pomáhání (tedy dávání svých životních sil) si přeje málokdo.

Mohou se ještě jiné idealizace stát příčinou samoty? Ano. Idealizace kontroly vás bude nutit mi-

lovaného „přetvářet“ – a ten se podřídí pouze tehdy, jestliže si vůbec nevěří a je ochoten přehodit jakoukoli odpovědnost na milovanou ženu. Potřebujete takového muže?

Idealizace nezávislosti vás nevědomě nutí ukončit vztah s partnerem, jakmile se váš vztah začne blížit ke svatbě – vždyť v manželství byste přišla o část svobody, což pro vás není přípustné.

Idealizace schopností vás bude nutit velmi ostře reagovat na jakékoli partnerovy (častěji partnerčiny) výtky. Budete se neustále cítit uražení, protože vás špatně chápe, a výsledek takovéto reakce bude zákonitý – vaše city zmizí spolu s touhou vstoupit s tímto člověkem do manželství.

Idealizace vztahů vytváří velké požadavky na partnera. Jestliže máte tuto idealizaci, pak budete zveličovat význam toho, že přijde pozdě na rande, nesplní rychle své sliby, zapomene na dárek pro vás k vašemu významnému výročí... Je pochopitelné, že v něčem nebude odpovídat vašim očekáváním. Odtud budou pramenit pocity ukřivdění, výtky a konflikty, které povedou ke zničení vašeho vztahu.

Jestliže si něco idealizujete, pak se tato idealizace stane zdrojem námitek vůči partnerovi a zablokuje vám možnost uzavřít manželství. Je třeba začít prací na sobě, nikoliv honem na životního partnera (nebo partnerku). Potom se kolem vás objeví mnoho možných kandidátů a vy si z nich někoho vyberete.

Vzájemné vychovávání v rodině

Jestliže jste se vyhnuli duchovní výchově během fáze vytvoření rodiny, pak nejspíše tuto výchovu získáte během rodinného života.

Jak víte z osobní zkušenosti, rodina je místem, kde se v plné míře projevují všechny naše idealizace. V mnoha rodinách je mezi manželi málo vzájemného pochopení, což dost často vede k urážkám, hádkám a rozvodům. V důsledku tohoto stavu se velmi mnoho manželství rozpadá. Proč k tomu dochází?

Dochází k tomu proto, že **život vybírá osoby do manželské dvojice tak, že každý z manželů ničí hodnoty, jimž přikládá ten druhý z páru nadměrný význam**. Narušení systému hodnot jednoho z manželů probíhá cestou odmítání jeho ideálů druhým. Právě v tom je příčina většiny konfliktů a vzájemného neporozumění mezi manželi.

Samozřejmě ne každý člověk má idealizace, které lze zničit v rodinném životě, a proto část rodin žije šťastně a spokojeně. Podle našich pozorování však jde o menší část.

Více lidí si idealizuje **rodinné hodnoty** jako manželská věrnost, vedení domácnosti, šetrnost, pořádek a čistota, pohodlný způsob života, spokojenost a další prvky šťastného manželského života.

Není obtížné si domyslet, že všechny tyto kvality jsou bližší ženské polovině lidstva. Právě ženy častěji přikládají těmto hodnotám nadměrně velký význam.

Protože si tyto hodnoty ženy idealizují, mužům nezbyvá nic jiného než jim jejich idealizaci zničit – muž pak musí více popíjet, jezdit na ryby či na lov, pouštět se do mimomanželských poměrů, utrácet moc peněz, hodně času trávit v práci nebo s přáteli... Když plní svou výchovnou úlohu, je nucen dělat takové věci, jež veřejné mínění a morálka hodnotí negativně. Jak jsme si již ukázali, morálka a úkoly duchovní výchovy se často liší.

Rodinné hodnoty si idealizují nejen ženy. Většina mužů si je idealizuje také. Projevuje se to žárlivostí, pokusy ovládat chování ženy a dětí, snahou plánovat rodinný rozpočet a budoucí materiální blahobyt. Tyto hodnoty musí být zničeny a ženy se o to podle možností snaží. Vyhledávají mimomanželské vztahy, bezstarostně utrácejí peníze, nestarají se o pořádek v domě... **Manželé se duchovně vychovávají navzájem.** Jestliže to nechápou, tak se vzájemně urážejí a často se i rozvedou.

Lze uvést mnoho příkladů, kdy se velmi čistotná žena vdala za manžela, který je k čistotě naprosto lhostejný a nechápe, proč ona tak negativně reaguje, jestliže je doma nepořádek a na zemi šlápoty od špinavých bot (aby to bylo ještě těžší, tak muž často pracuje v místech, kde není možné být čistý). Nebo muž asketa má ženu s patologickými sklony k pohodlnému životu. Nebo se žena z rodiny, v níž se zvyšování hlasu na partnera považovalo za vrchol neslušného chování, vdá za muže, který nechápe, proč tak negativně reaguje, když nejedná podle jejích norem. Nebo se muž, jenž je velmi vášnivý, ožení s ženou přesvědčenou o tom, že lidé sex potřebují pouze k plození dětí a že je třeba se mu věnovat pouze jednou za pět let. Nebo si žena pečující o svůj duchovní rozvoj vezme materiálně zaměřeného muže, kterému se její „podivná“ starost o rozvoj ducha nelíbí...

Takovýchto příkladů, kdy manžel a manželka mají přímo protikladné názory na tutéž záležitost, lze uvést mnoho. Nejsou ochotni přijmout „chybná“ přesvědčení svého partnera a pokoušejí se dokázat pravdivost svého názoru. Nechápou, že ani jeden z pohledů není správnější, protože oba mají stejné právo na existenci.

Proč se protiklady přitahují

Tímto se snadno vysvětluje zvláštnost, které si lidé povšimli již dávno: Protiklady se přitahují. A proč se přitahují? Aby se potom rozčilovaly a vyjasňovaly si vztah, a někdy dokonce přešly k fackám nebo rozbíjení nádobí? Z tohoto důvodu sotva.

Pravděpodobně se protiklady přitahují, aby si navzájem dokázaly, že **ani jeden systém hodnot nemá přednost před druhým** a že všechny mají stejné právo na existenci. **Je třeba si navzájem dovolit mít na život odlišné názory.** Tehdy zmizí všechny důvody k nespokojenosti se životem. Bohužel toto chápe málokdo.

Jak se životu podaří dát dohromady dva lidi, kteří si potom vzájemně ničí hodnoty? Lidé jsou údajně bytosti rozumné, a proto by ještě před vstupem do manželství mohli pochopit, že budoucí manžel/manželka mají zcela jiné představy o životě – a manželství uzavřít. Tak tomu však není.

Láska

Aby život svedl do manželství lidi s protikladnými hodnotami, vymyslel lásku, jež způsobuje ztrátu rozumu. **Lásku lze považovat za způsob zblbnutí člověka na to období, kdy je třeba, aby vstoupil do manželství se svým duchovním vychovatelem.**

Aby člověku nebylo tak trapně, je láska velmi příjemným citem, který lidé prožívají s velkým potěšením. Proto **jsou manželství z lásky obvykle manželství lidí, jejichž úkolem je vzájemně si narušit idealizace.** Jsou to lidé, kteří některým hodnotám přikládají nadměrný význam. Například žena si může idealizovat čistotu a materiální zabezpečení a muž fotbal a svou nezávislost.